**Algemene beschouwingen 2025**

Voorzitter, deze begrotings-raadsvergadering van vanmiddag draait om het vaststellen van de begroting 2025 inclusief meerjarenraming en investeringsplan. Wij danken de afdeling Financiën wederom voor deze grote opgave. Steeds leesbaarder en dus toegankelijker

Met de vaststelling hiervan gaat het college het laatste volledige jaar in van deze raadsperiode. In dit komende jaar 2025 moet veel van het beleid waarover reeds besluiten zijn genomen, daadwerkelijk tot uitvoering worden gebracht. Wij verwachten van het college daadkrachtig handelen en concrete resultaten.

U weet dat wij als fractie Lijst Fier hechten aan kwaliteit van werk, hetgeen soms wat meer tijd vergt. Maar uiteindelijk wil je ook graag concreet resultaat zien.

De diverse **startnotities** die wij als raad hebben vastgesteld voldeden wat onze fractie betreft aan de vereiste kwaliteit, Maar toch zijn wij van oordeel dat in de uitvoering van het beleid, zoals het toeristisch beleid, het programma wonen en het uitvoeringsprogramma duurzaamheid, nog te weinig zichtbare resultaten worden geboekt. En deze door ons gewenste inzet op kwaliteit en de niet zichtbare voortgang van enkele dossiers, levert voor ons dus een spagaat op, die geleidelijk wat ongemakkelijk gaat aanvoelen. Wij roepen het college op om in 2025 meer zichtbaar te zijn en ook breder en in de openbaarheid te communiceren over de voortgang in de uitvoering.

Lijst Fier twijfelt niet aan de goede intenties van het college om tot slagvaardige uitvoering over te gaan, ons ongemak zit `m met name in de onzichtbaarheid van wat het tot nu toe oplevert voor onze inwoners en gasten.

Het meest duidelijke voorbeeld hiervan de opbouw van onze **oude bibliotheek** in de Dorpsstraat. Al jaren is bekend dat de functie van dit gebouw gewijzigd moet worden naar woningbouw. Alle seinen daarvoor staan al jaren op groen en toch komt het maar niet tot uitvoering.

Natuurlijk hebben wij na de Boswijk en wijk De Zeester relatief al flinke toename bewerkstelligd op het gebied van woonruimte. Maar in het raadsakkoord staat helder dat wonen een hoge prioriteit heeft. Met de opdracht om snel te komen met een kansenkaart met mogelijkheden voor woningbouw op korte en lange termijn, lijkt het nu al vrij lang stil.

Het pand tegenover de oude bibliotheek waarin ons **educatief centrum De Noordwester** gehuisvest was, blijft ook een moeilijk grijpbaar dossier. Nadat het oude stichtingsbestuur had aangegeven om de stekker uit het ambitieuze plan te trekken, is door de raad met een motie aangegeven dat het toch van groot belang is om natuureducatie op het eiland te houden. Dat het college zich nu al enkele malen beroept op de breed gedragen motie van de gemeenteraad en daarmee rustig afwacht waarmee het nieuwe bestuur gaat komen is naar ons idee een veel beperkte interpretatie van de motie en doet geen recht aan de geluiden van de raad.

Laten wij nog eens goed inventariseren, in brede samenwerking, wat de mogelijkheden zijn omtrent natuureducatie en een natuur educatief centrum in het huidige gebouw.
Lijst Fier vindt dat het college juist op zoek moet gaan naar koppelkansen met betrekking tot de locatie van het voormalige bezoekerscentrum De Noordwester om daarmee een financieel fundament te leggen voor een duurzame fysieke invulling van de breed gedragen wens binnen de gemeenteraad voor het behoudt van een natuureducatie centrum op Vlieland.

Lijst Fier heeft om die reden een motie (nr.1) voorbereid.

De woord **ravijnjaar 2026** blijven wij lastig vinden, want verontrustend,
Zoals ondernemers hechten aan langjarige duidelijkheid qua regels en voorzieningen op basis daarvan durven te investeren, zo weten wij nu ook hoe het voelt om onzeker te worden over de komende veranderingen in het Gemeentefonds. Een nieuwe rekenmethode van de Algemene Uitkering van het Rijk (Gemeentefonds) maakt nu al onzeker op welke wijze wij uitvoering kunnen blijven geven aan de opgaven van alle eigen beleidsterreinen en wettelijke taken. En de dreiging die uitgaat van het naderende ravijn, maakt bij herhaling dat wij ook steeds huiveriger gaan worden. Dat lijkt ons niet goed en ook niet nodig.

Wat wij wel nodig achten is om blijvend druk zetten vanuit de gemeenten in **VNG-verband**.
Tijdens de bespreking van de Begroting in de raadscommissievergadering, werd bijvoorbeeld - met betrekking tot een mogelijke verlaging van de Algemene Uitkering in relatie tot de opbrengsten uit de inning van toeristenbelasting – gezegd, dat wij onze belangen laten vertegenwoordigen door de gemeente Valkenburg aan de Geul. In hoeverre is dat wijs? Kunt u dat nog eens duiden? Want liever zien wij dat hierover binnen ons samenwerkingsverband afspraken worden gemaakt. Ook in relatie tot de mogelijkheid om tijdig de Waddentoets in te zetten. Hoe kijkt het college naar deze mogelijkheid?

Over uitdagingen gesproken. Graag wil ik ook even refereren aan de **toenemende spanning** in de wereld, waarvan wij ook deel uitmaken.  nadenken en je enigszins voorbereiden op het ongelooflijke, is wijs; kom met een brochure voor de burgers waarin staat wat te doen bij een grote cyberaanval die ons land en eiland enige tijd lam legt. Denk daarbij aan de totale uitval van ons elektriciteitsnet, zodat ook het internet, de telefoon, de hele logistieke ketens vastlopen en wij enige tijd op onszelf aangewezen zijn. Maar wat er ook gebeurt, wij beschikken over de man met de bel! (Jan gaat ons voorlichten). Hoe denkt het college over een dergelijke brochure?

Nu zoemen wij graag in op enkele zaken uit de programma's.

Op het gebied van de **Openbare orde en veiligheid** blijven de vele fietsen op het Havenplein een ergernis, want doen echt afbreuk aan onze mooie plein. Zeker nu het pad vanaf de nieuwe dijk hierop gaat uitkomen, is actie op dit vlak belangrijk. Koester ons mooie Havenplein en regel in samenspraak een veilig gebruik voor de verkeersdeelnemers. Maar gezien de nieuwe ontsluiting van onze fraaie dijk, zal aangepaste regelgeving voor het stallen van fietsen elders dus noodzakelijk zijn. Ook bevordert dit de verkeersveiligheid en zal recht doen aan de uitstraling van het geheel.

Hoewel het de vraag is hoe effectief deze afsluiting voor fietsen in de Dorpsstraat is, aangezien er geen onderzoek gedaan is of het gewenste doel wel wordt bereikt met dit verbod. Bovendien zijn wij van mening dat regels zonder heldere onderbouwing knagen aan het draagvlak en dus ook aan het zich houden hieraan. Afstemming tussen politie, boa en gemeente is van waarde. Terecht is er zomers meer inzet boa. Er is achteraf een jaarverslag Vergunningen, Toezicht & Handhaving. Het doorspreken van het jaarwerkplan met de raad, lijkt nog niet structureel ingeregeld. Wij hechten daaraan. Hoe ligt dat bij u college?

Voorzitter, het programma van **verkeer en waterstaat** roept bij ons de vraag op hoe de verdeling zich verhoudt tussen woonobjecten en parkeerplaatsen? Voor ons gaat woningbouw voor p-plaatsen, hoewel daarvoor altijd wel enige ruimte nodig is.

Lijst Fier is van mening dat er binnen de bebouwde kom geen tekort is aan openbaar toegankelijke parkeerplaatsen voor auto`s. Sommige eilanders zien dat anders. Heeft dat te maken met een daadwerkelijk tekort aan parkeerplaatsen of moeten auto eigenaren ook op Vlieland accepteren dat zij hun voertuig niet altijd recht tegenover hun eigen woning kunnen parkeren? Wij sporen het college aan om met alternatieve voorstellen te komen met betrekking tot parkeerplaatsen voor auto`s, anders dan het aanleggen van extra parkeerplaatsen. Wij kijken dus uit naar de voorstellen in het nog vast te stellen beleid rond parkeren en mobiliteit.

Bij **economische zaken** refereren wij graag aan de onlangs verspreide brief van de Ondernemersvereniging om wat de toeristeneconomie en de balans hierin samen op te trekken. Laten wij  zoveel mogelijk een tweedeling hierin voorkomen en het soms erg negatieve beeld niet voeden. Signalen serieus nemen. Ondernemers zijn uitermate belangrijk maar doen weinig zonder personeel. Iedereen is dus van waarde en moet mee kunnen doen in onze steeds duurder wordende leefgemeenschap. Aandacht hiervoor. Het vele personeel heeft ook effect op de woonbehoefte en saamhorigheid in de gemeenschap. Samen moeten wij het doen. Iedereen doet ertoe, dus ook luisteren naar iedereen.

Voorzitter, tijdens de raadscommissievergadering is door het college aangegeven dat met betrekking tot de planvorming 'woningbouw voor semi-overheidspersoneel en studenten van de Vlieland Academy', fase 1 is afgerond. Lijst Fier verzoekt het college dan ook de gemeenteraad binnenkort hierover te informeren wat dit concreet betekent. Hebben partijen een intentieovereenkomst gesloten en zo ja, welke intenties hebben partijen daarin met elkaar afgesproken? Ook worden wij graag geïnformeerd over wat er staat te gebeuren in fase 2 en wat de planning is ten aanzien van het doen van voorstellen aan de gemeenteraad.

Kan het college de toezegging doen dat nog in deze raadsperiode besluitvorming over de realisatie van huisvesting voor semi-overheidspersoneel op de locatie 'De Vliehorst' gaat plaatsvinden?

Voorzitter, Lijst Fier heeft al meerdere keren er op aangedrongen dat het college meer de regie gaat voeren op het laten samensmelten van de organisaties VVV en TPV voor die onderdelen uit het gemeentelijk toeristisch beleid, die daarvoor in aanmerking komen. Zolang daarover geen overeenstemming bestaat vinden wij het niet verantwoord de subsidie van € 35.000,- aan het TPV te continueren. Lijst Fier heeft om die reden een motie voorbereid.

Voorzitter, het borgen van goed **onderwijs** blijft in onze dorpsgemeenschap van groot belang. Een goede start voor iedereen is van onschatbare waarde.
De Vlieland Academie wordt beoogd voor in eerste instantie Horeca-opleiding, maar probeer wat ons betreft ook in te zetten op een technisch ambachtelijke opleiding. Mensen met twee rechterhanden hebben wij heel hard nodig! De ambachtsschool in ere hersteld!
Het taalhuis loopt inmiddels best goed, zo vernamen wij van een van de enthousiaste vrijwilligster, die doorgaans met tien mensen vanuit de bieb opereert. Werkgevers hebben hierin ook een belangrijke verantwoordelijkheid om hierin ruimte voor te bieden.

Toch lijkt het ook van belang dat de werkgevers voldoende ruimte geven om het personeel hieraan deel te laten nemen. Het blijvend investeren in de relatie tussen de mensen uit het onderwijs en ons bestuur is van essentieel belang. Daarom is het verheugend dat het werkbezoek aan de Jutter op initiatief wederom vanuit de school binnenkort een vervolg krijgt. Voorzitter, wat is de stand van zaken met betrekking tot Tiny Houses op het schoolterrein? Waarom staan deze er nog steeds niet?

Voorzitter, op basis van het programma **Cultuur en Recreatie**, willen wij graag oproepen de waarde van het openbare groen en de soortenrijkdom in de bebouwde kom niet te onderschatten maar te promoten. De buitendienst groenvoorziening doet haar goede werk ook op die wijze, de balans zoekende tussen netheid van de bermen en gemeentelijk groen, versus biodiversiteit. Dat is geen tegenstelling maar vaak wel een zoektocht, aangezien iedereen hier ook iets van vindt, soms ook met een kennisachterstand. Enthousiast blijven uitleggen is daarbij belangrijk.

Voorzitter, de noodzaak van het verantwoordelijk omgaan met ons cultureel erfgoed uit het Tromps' Huys, is voor Lijst Fier geen vraag maar een vanzelfsprekendheid. Deze kunstschat is immers voor een belangrijk deel in bezit van de gemeente, en dus dragen wij hiervoor een grote verantwoordelijkheid. Wij zullen bij een komend voorstel van het college om een financiële bijdrage te leveren, dit bezien vanuit een positieve grondhouding. Wij gaan er wel vanuit dat er, gezien ons beperkte mogelijkheden qua ruimte en geld, toch ook de samenwerking gezocht zal worden met enkele lokale museale depots aan de wal. Hoe kijkt u college hier tegenaan?

Voorzitter, uitvoering van het **armoedebeleid** met lokaal betrokkenen achten wij van groot belang. Omdat het rechtsreeks raakt aan het welzijn van een groeiende groep kwetsbare inwoners binnen onze gemeente. De deels verborgen armoede mag niet worden onderschat, ook bij ons op het eiland, waar de kosten van het levensonderhoud hoger zijn. Waarbij gesteld dat er regelingen zijn, deze doorlopend geduid moeten worden. Iedereen doet mee, ook de mensen met een kleine knip. Streven naar zoveel mogelijk kansengelijkheid, in geestelijke ontwikkeling, taal, sport, muziek en computer- en social mediagebruik. Maatwerk en aandacht zijn essentieel voor een goede start, die zich de rest van het leven uitbetaalt.

Wat de inzet van de Rijksmiddelen betreft, vragen wij het college wel oog te hebben en te houden voor de balans tussen enerzijds beleid maken en de effectiviteit van de uitvoering. Zet dus nog sterker in op het faciliteren van onze vele vrijwilligers. Minder onderzoek en meer inzet om het sociale werk samen met de inwoners te organiseren en vorm te geven. Wij kunnen niets zonder de vrijwilligers. Samen sterk.

Het beleidsteam en de ondersteuners brengen de benodigde lokale kennis mee richting het werkteam en de dienst. Het beleid op de bestaanszekerheid is immers gestoeld op vertrouwen en samenwerken en vroeg signalering. Geen schaamte maar een pluim voor de vragende hand, om samen op te trekken. Graag verwijzen dan ook naar onze buurtwelzijnswerker en de Stichting Leergeld.

**Volksgezondheid en Milieu**
Nieuwe concrete voorstellen voor verduurzamingsopdracht lijken er niet te zijn. Dit i.v.m. beperkte menskracht. In het Raadsbreed akkoord staat toch echt dat wij het college de opdracht meegegeven hebben om te zorgen voor een goede borging van de energievoorziening door in overleg met participanten te zoeken naar houdbare oplossingen. Met de klimaatwet en de warmtetransitie indachtig kunnen wij moeilijk op een paard wedden. Doorlopende actie is vereist.

Dus de gewekte indruk van de wethouder, dat met het niet verder gaan van het pilotproject aardgasvrij bedrijventerrein, er geen alternatieven op de plank liggen lijkt ons boud. Want wij mogen er toch niet vanuit gaan dat het college de ambitie om Vlieland in 2040 vrij van het aardgas te hebben, opgegeven heeft, ondanks de teleurstelling wellicht van het voortijdig beëindigen van het pilotproject.

Gaat het college ons nog tijdens deze raadsperiode betrekken bij het maken van alternatieve en verantwoorde keuzes voorleggen op dit thema van duurzaamheid?

Voorzitter, op het vlak van **Wonen en Fysieke leefomgeving** speelt bij ons de prangende vraag ‘wat gaan wij nog doen in 2025?

De huisvestingsverordening staat nog voor dit jaar 2024 op de rol. Als bijdrage aan de oplossing van een vraagstuk rond het kunnen (blijven) wonen op Vlieland.
De inhoudelijke discussie over een aantal van deze bepalingen volgt later deze maand in de raadscommissie. Maar laat hier alvast gezegd zijn dat voor ons de onderbouwing en beoogde effectiviteit van enkele van de voorgestelde bepalingen, best een punt van zorg zijn.

Ondanks het pleidooi van onze kant richting het college ten tijde van de besluitvorming over de verlenging van de huidige verordening om de discussie in de raadscommissie eerder dan nu gepland te starten, moet nu alsnog op stel en sprong de besluitvorming over de nieuwe Huisvestingsverordening plaatsvinden. Vaak geeft iets meer tijd beter gedragen besluiten.

Afsluitend het programma van de **financiën**.

U stelde tijdens de commissievergadering dat de ‘relatie weer op nul staat’, lees: opnieuw opgebouwd gaat worden tussen SAV en de gemeente ten behoeve van een goede verdeling van de kosten. De oude huurovereenkomst voorzag inderdaad ook in de plicht voor de huurder tot onderhoud van het gemeentelijk gebouw. Een bijzondere keuze maar weet dat wij de lopende gesprekken met belangstelling gaan volgen.

De damwanden uit de Werkhaven zijn met een bruidsschat van Rijkswaterstaat overgegaan naar de gemeente. De damwanden van de jachthaven zijn van de Stichting Aanloophaven Vlieland. Zij hadden hiervoor een meerjarenonderhoudsplan, ervan uitgaande dat deze wanden 30-40 jaar goed zouden zijn. De huidige stand na tien jaar is verontrustend: gaten. Er moet wat gebeuren! Kan de portefeuillehouder ons een planning geven over het proces richting een voorstel aan de gemeenteraad over de vervanging van het huidige damwanden?

Komen wij tenslotte in algemene zin op het vlak van de toekomstig benodigde investeringen in relatie tot onze financiële mogelijkheden.

Het is helder dat er keuzes moeten worden gemaakt die niet iedereen vrolijk zullen stemmen. Waar ligt onze veilige grens voor het aanvragen van de benodigde leningen? Hoe kunnen wij leren van hetgeen wij in onderhoud hebben, gedegen verantwoord blijven onderhouden? Het is overigens wijs dat er geïndexeerd gaat worden op de oplopende kosten voor realistische meerjarenonderhoudsplannen

Wij als raad dienen tijdig en zo volledig mogelijk betrokken en geïnformeerd te worden om onze taak naar behoren te kunnen uitoefenen. Zoals aan de voorkant van nieuw of aan te passen beleid feitelijk iedereen de gelegenheid moet krijgen om mee te denken. Voor draagvlak en deskundigheid.

Samen sterk. Dank u.